

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มา และความสำคัญของปัญหา

ในยุคโลกาภิวัตน์การค้าเสรีของคนส่วนใหญ่มีความเป็นอยู่ที่แตกต่างจากอดีตมาก เนื่องจากการพัฒนาทางเศรษฐกิจของสังคมไทยทำให้ประเทศไทยมีระบบสาธารณูปโภคที่ดีขึ้น มีสิ่งอำนวยความสะดวกมากมาย ซึ่งสามารถพิจารณาได้จากแผนพัฒนาทางเศรษฐกิจของไทยตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติฉบับที่ 1-7 ที่มุ่งเน้นนำทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์และความได้เปรียบด้านแรงงานราคาถูกของประเทศ มาใช้สนับสนุนการพัฒนาและขยายฐานการผลิต เริ่มจากการกระจายการผลิตภาคเกษตรสู่พืชหลักมากขึ้น การพัฒนาอุตสาหกรรมทดแทนการนำเข้า และนำไปสู่การผลิตเพื่อส่งออกและอุตสาหกรรมที่ใช้ทุนและเทคโนโลยีสูงขึ้น ทำให้ระบบเศรษฐกิจมีการขยายตัวในอัตราสูงแต่การเติบโตดังกล่าวนอกจากจะต้องแลกด้วยทรัพยากรธรรมชาติที่ร่อยหรอลงไปแล้ว ยังต้องพึ่งพาเทคโนโลยี ทุนและตลาดจากต่างประเทศ ทำให้ขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศลดลง อีกทั้งยังมีปัญหาการบริหารทางเศรษฐกิจและการเมือง และระบบราชการยังมีลักษณะรวมศูนย์อำนาจและขาดประสิทธิภาพ การทุจริตและประพฤติมิชอบ รวมทั้ง สังคมไทยตกอยู่ในกระแสวัตถุนิยม ขาดการกั่นกรองและเลือกใช้วัฒนธรรมสมัยใหม่จากต่างประเทศได้อย่างเหมาะสม จึงก่อให้เกิดปัญหาทางด้านศีลธรรมและสังคมมากขึ้น ซึ่งปัญหาเหล่านี้เป็นปัญหาเชิงโครงสร้างที่ยังเป็นจุดอ่อนสำคัญของสังคมไทย (ธนศ ศรีวิชัยคำพันธ์, 2555)

ในขณะที่เดียวกันการที่เศรษฐกิจไทยเป็นระบบเศรษฐกิจแบบเปิดซึ่งนักลงทุนต่างชาติสามารถเข้ามาลงทุนได้อย่างเสรีจึงทำให้ตลาดสินค้าและบริการในไทยมีขนาดใหญ่ขึ้น ผู้คนสามารถใช้สินค้าบริการได้หลากหลายมากขึ้น แต่ในขณะที่เดียวกันการบริโภคที่มากเกินไปอาจส่งผลเสียต่อภาคครัวเรือนเอง เพราะการครองชีพที่มีการใช้แบบแผนตามกระแสทุนนิยมเกินไปนั้นจะทำให้เกิดกลุ่มหลงในวัตถุนิยม (ประภัสสร เสวิกุล, 2555) การลุ่มหลงในวัตถุนิยมนั้นจะมีลักษณะที่ชวนขายสินค้าใหม่ สิ่งทันสมัยและเป็นที่ยอมรับมาใช้ทำให้เกิดความโก้หรูโดยขาดการ

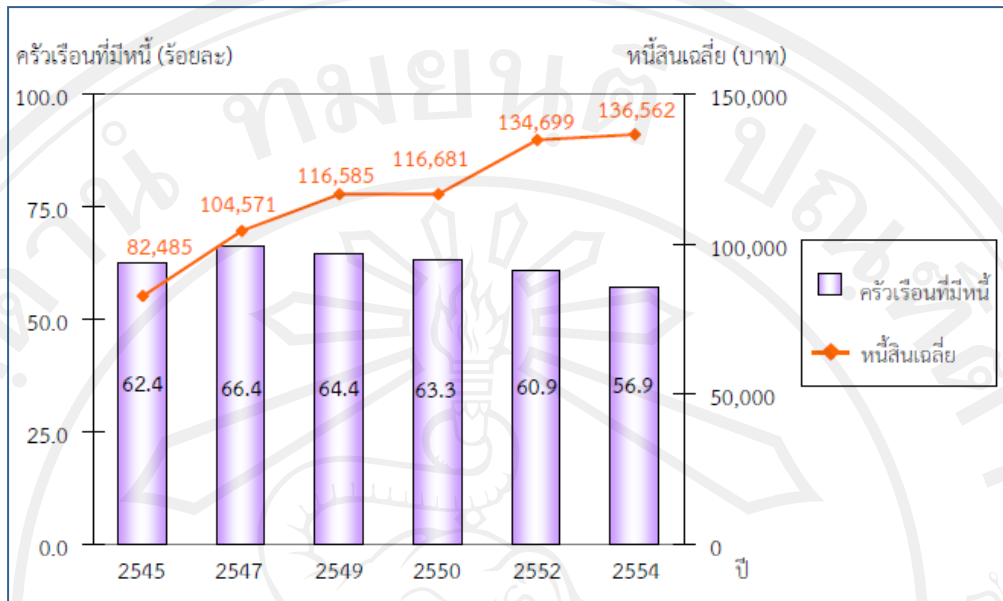
ค่านึงถึงประโยชน์ใช้สอย รวมทั้งการนิยมนำเงินในอนาคตมาใช้ในปัจจุบันหรือการสร้างหนี้สินที่ไม่ก่อให้เกิดผลตอบแทนในอนาคต ส่วนผู้ที่ยังไม่ต้องคืนรชนขวยสินค้ำฟูมเพื่อยเหล่านั้เพื่อไม่ให้ยหน้าเพื่อนฝูง โดยกลุ่มสังคมเหล่านั้มักวัดกันด้วยราคาของวัตถุเท่านั้นซึ่งไม่ได้คำนึงถึงการหามาได้ซึ่งสิ่งของที่อาจจะผิดคุณธรรม ศีลธรรม เป็นเหตุทำให้จิตใจของคนยอมมีค่าน้อยลงเรื่อยๆและหาความพอเพียงแก่การดำรงชีวิตไม่ได้

ตารางที่ 1.1 จำนวนค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน ปี พ.ศ. 2543 - 2553

รายการ	2543	2545	2547	2549	2550	2551	2552	2553
ค่าใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค	8,558	9,601	10,886	12,701	12,735	14,087	14,244	14,855
ค่าใช้จ่ายที่ไม่เกี่ยวกับการอุปโภคบริโภค	1,290	1,288	1,411	1,610	1,765	1,855	1,9601	1,964
รวมค่าใช้จ่ายทั้งหมด	9,848	10,889	12,297	14,311	14,500	15,942	16,205	16,819

ที่มา : รายงานการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พ.ศ. 2543 - 2552 สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

จากตารางที่ 1.1 แสดงจำนวนค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน ปี พ.ศ. 2543 – 2553 พบว่าตั้งแต่ปี 2543 ถึงปี 2553 ประชาชนชาวไทยมีค่าใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคเฉลี่ย และค่าใช้จ่ายที่ไม่เกี่ยวกับการอุปโภคบริโภคเฉลี่ยที่สูงขึ้นเรื่อยๆ ซึ่งในปี 2553 มีค่าใช้จ่ายรวมทั้งหมดเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 16,819 บาทต่อเดือน

รูปที่ 1.1 ร้อยละของครัวเรือนที่มีพื้นที่ และจำนวนพื้นที่เฉลี่ยต่อครัวเรือนทั้งสิ้น ปี (2545 - 2554)

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ

จากรูปที่ 1.1 แสดง ร้อยละของครัวเรือนที่มีพื้นที่ และจำนวนพื้นที่เฉลี่ยต่อครัวเรือนทั้งสิ้น ในภาพรวมครัวเรือนที่มีพื้นที่ มีสัดส่วนเพิ่มขึ้นตามลำดับ ตั้งแต่ปี 2545 ถึง 2547 จากร้อยละ 62.4 เป็น 66.4 และมีแนวโน้มลดลงตั้งแต่ปี 2549 ถึง 2554 จากร้อยละ 64.4 เป็น 56.9 แต่จำนวนเงินที่เป็นพื้นที่มีแนวโน้ม เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ตั้งแต่ปี 2545 ถึง 2554 คือ จาก 82,485 เป็น 136,562 บาท

หากประเทศมีการกระตุ้นเศรษฐกิจผ่านการอุปโภคบริโภคเพื่อให้เกิดการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่สูง ซึ่งทำให้รายได้ของประชาชนเพิ่มสูงขึ้นจริงแต่รายจ่ายก็เพิ่มสูงขึ้นด้วย ทำให้ในบางครอบครัวมีรายได้ไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่ายทำให้ภาคครัวเรือนก่อนนี้เพิ่มขึ้นเพราะตกอยู่ในกระแสบริโภคนิยม โดยพบว่าประเทศไทยในปัจจุบันมีปัญหาคารสร้างหนี้ของภาคครัวเรือนก็มีมูลค่าสูงขึ้น โดยหนี้สินที่สร้างนั้นไม่ได้นำไปลงทุนให้ก่อผลตอบแทน ดังนั้นการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศก็จะไม่เป็นการเจริญเติบโตที่ไม่มีเสถียรภาพเพราะถึงแม้ว่าผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศจะมีมูลค่าสูงขึ้นเรื่อยๆ แต่การดำรงชีวิตของคนในประเทศกลับยากแคลนลง มีปัญหาหนี้สินล้นพ้นตัว ซึ่งอาจนำมาซึ่งปัญหาทางสังคม ปัญหาทางศีลธรรม เพราะฉะนั้นการหันมาตระหนักถึงคุณภาพชีวิตที่ดี รู้จักการดำรงชีวิตอย่างพอเพียง ธรรมะทำให้ประชาชนปรับเปลี่ยนแผนการดำเนินชีวิต ให้มีการบริโภค ที่พอเพียงกับชีวิตตามอัตภาพ จะทำให้สังคมไม่เกิดความ

เดือคร้อน ค้งปรัชญำที่พระบำทสมเด็งพระเจ้าอยู่หัวทรงชี้แนะแนวำงการดำเนินชีวิตและการปฏิบัติแก่ประชาชนเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง โดยเศรษฐกิจพอเพียงหมำยถึง เศรษฐกิจที่อำมารถอ้อมชูตัวเองได้ให้มีความพอเพียงกับตัวเอง (Self Sufficiency) อยู่ได้โดยไม่สร้ำงความเดือดร้อนให้ตนเอง และผู้อื่น ซึ่งต้องสร้ำงพื้นฐานำงเศรษฐกิจของตนเองให้ดีเสียก่อนมีความพอกินพอใช้ อำมารถพึ่งพำตนเองได้ ย่อมอำมารถ สร้ำงความเจริญก้าวหน้าและฐำนะำงเศรษฐกิจของประเทศได้ โดย เศรษฐกิจพอเพียงมีหลักการดำรงชีวิต 5 ประการ ดังนี้

1. ความพอเพียง คือ รู้จักพอประมาณ พออยู่ พอมี พอกิน พอใช้ ประหยัด และไม่เบียดเบียนผู้อื่น
2. ความมีเหตุผล คือ ตัดสินใจกระทำสิ่งต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความพอเพียงต้องใช้เหตุผล และพิจารณาด้วยความรอบคอบ
3. การมีภูมิคุ้มกันที่ดี คือ เตรียมใจให้พร้อมรับผลกระทบและความเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต
4. การมีความรู้ คือ นำความรู้มาใช้ในการวางแผนและดำเนินชีวิต
5. การมีคุณธรรม คือ มีความซื่อสัตย์สุจริต สามัคคี และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

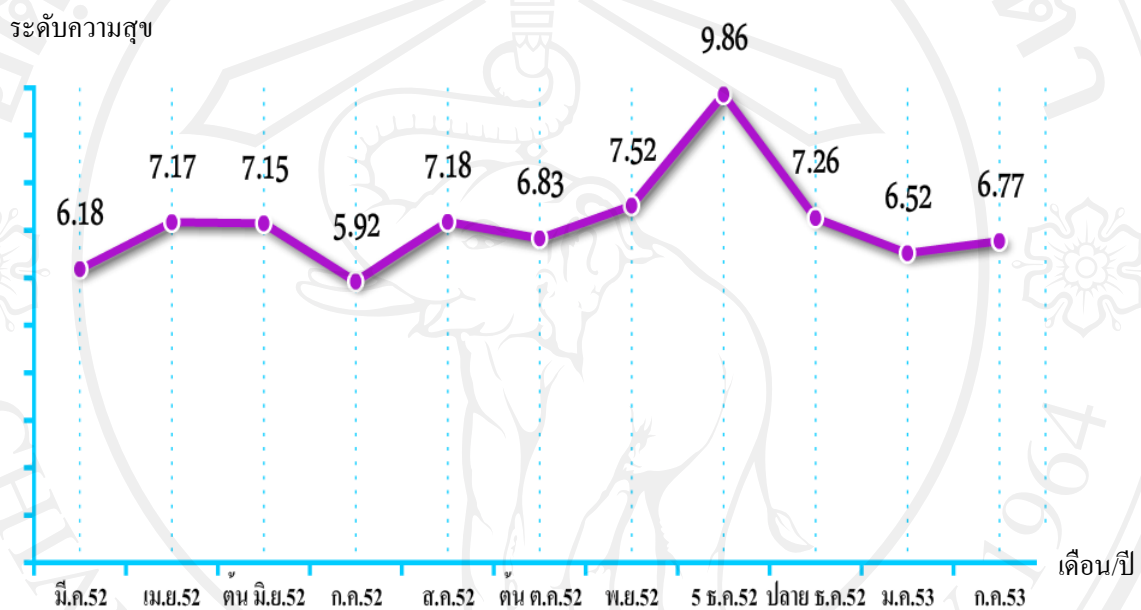
(สุเมธ ตันติเวชกุล, 2554) หากประชาชนในประเทศรู้จักการนำเอาแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเป็นแนวำงที่เน้นการปฐำกฐำนในการดำเนินชีวิต ที่สอดคล้องกับความเป็นจริงและความเป็นไทยเนื้อแท้ของเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ คือ ความพอประมาณที่ตั้งอยู่บนความซื่อสัตย์ โดยไม่เบียดเบียนผู้อื่น ความมีปัญญา มีเหตุผล ซึ่งทำให้ไม่ขาดสติ มีความรอบรู้รอบคอบ และรู้จัก สามัคคีซึ่งเกิดจาก ความรักความเมตตา ความเอื้ออำทรต่อกันอันเกิดผลในทางสร้ำงสรรค้ต่อสังคมดังนั้น จึงควรมีการนำเนื้อแท้ของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้กับสังคมทุกระดับตั้งแต่ระดับบุคคลและครอบครัว ระดับชุมชน และระดับรัฐหรือระดับประเทศ เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน และสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง สติปัญญา และวิถีการดำเนินชีวิตของคนไทย เพื่อให้ทุกคนอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสงบสุข

ในสังคมไทยปัจจุบันการเจริญเติบโตของประเทศจึงไม่ใช่เป้าหมายสำคัญ เป้าหมายหลักอีกต่อไป เพราะหากแม้ประเทศมีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจสูงแต่สภาพความเป็นอยู่ของประชาชน สภาพจิตใจอยู่ในภาวะที่ทรุดแล้วนั้น ก็โตของประเทศก็เป็นการเจริญเติบโตที่ไม่ยั่งยืน

จากสถิติความสุขของคนไทยพบว่า ตั้งแต่ปี 2551-2553 กรุงเทพมหานครมีความสุขลดน้อยลงในรอบ 3 ปีติดต่อกันน้อยที่สุด คือ 17.52 รองลงมาคือสมุทรปราการ สมุทรสงคราม ภูเก็ต สระแก้ว และนครนายก โดยสาเหตุที่ทำให้ความสุขลดลงมาจากการมีรายได้น้อย หนี้สินทั้งใน และนอก ระบบ มีจำนวนมาก มีปัญหาครอบครัวแตกแยก ปัญหาการว่างงานเยอะ ปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหาทางการเมือง ปัญหาสังคม และสภาพแวดล้อม แต่ในขณะเดียวกันจังหวัดอื่นๆ มีระดับความสุขที่ดีขึ้น ซึ่งอาจจะมาจากแผนการพัฒนาเศรษฐกิจของรัฐที่ได้เปลี่ยนแปลงจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจที่ 8 จนถึงปัจจุบัน โดยเป้าหมายหลักของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2548 - 2551) ที่เน้นคนเป็นศูนย์กลาง เช่นเดียวกับแผนพัฒนาฉบับที่ 8 และฉบับที่ 9 ที่เสนอว่าความสุขเริ่มจากระดับบุคคลก่อนและขยายวงกว้าง ไปยังครอบครัว ชุมชน และสถาบันต่าง ๆ และระดับประเทศตามลำดับ ส่วนแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 ฉบับปัจจุบันเป็นการนำภูมิคุ้มกันที่มีอยู่ พร้อมทั้งเร่งสร้างภูมิคุ้มกันในประเทศให้เข้มแข็งขึ้น เพื่อเตรียมความพร้อมคน สังคม และระบบเศรษฐกิจของประเทศให้สามารถปรับตัวรองรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนและสังคมไทยให้มีคุณภาพ มีโอกาสเข้าถึงทรัพยากร และได้รับประโยชน์จากการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมอย่างเป็นธรรม รวมทั้งสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจด้วยฐานความรู้ เทคโนโลยี นวัตกรรม และความคิดสร้างสรรค์ บนพื้นฐานการผลิตและการบริโภคที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ขณะเดียวกัน ยังเน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคมไทย ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาเพื่อประโยชน์สุขที่ยั่งยืนของสังคมไทยตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง(สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2555)

แนวคิดการพัฒนาประเทศให้ความสำคัญกับความสุขมากกว่าการให้ความสำคัญกับความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเพียงด้านเดียว ซึ่งริเริ่มโดยพระราชาธิบดี จิกเม ซิงเย วังชุก (Jigma Singye Wang Chuk) กษัตริย์แห่งประเทศภูฏาน ได้ถูกนำไปอภิปรายอย่างกว้างขวางในหลายภูมิภาค (เจษฎิ สุจริตติการ 2547) สำหรับในประเทศไทย นายแพทย์ประเวศ วะสี (2548) ได้เสนอแนวคิดความอยู่เย็นเป็นสุขของสังคมไทย ซึ่งรวมมิติทางด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและจิตใจไว้ด้วย โดยที่มุมมองทางเศรษฐกิจ เน้นไปที่มีปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิตแบบพอเพียง

ความสุขเป็นความรู้สึกองค์รวมเชิงอัตวิสัย (Subjective) อาจเปลี่ยนแปลงตามกาลเวลา ความสุขเป็นผลมาจากปัจจัยภายใน และปัจจัยภายนอก ปัจจัยภายในเป็นเรื่องของจิตใจ เช่น การมีความสุข เนื่องจากการมีศีลธรรม สมาธิ หรือปัญญา ความรู้สึกพอเพียง ไม่โลภ และความสุขซึ่งเป็นผลพวงมาจากปัจจัยภายนอก เช่น มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม มีครอบครัวอบอุ่น การมีสุขภาพดี (ประเวศ วะสี 2548)

รูปที่ 1.2 แผนภาพแนวโน้มค่าเฉลี่ยความสุขมวลรวมของคนไทย ธ.ค.2551 - ก.ค.2553

ที่มา : เอแบคโพล

จากรูปที่ 1.2 แสดงแผนภาพแนวโน้มค่าเฉลี่ยความสุขมวลรวมของคนไทย ธ.ค.2551- ก.ค.2553 พบว่าเดือนธันวาคม 2552 มีค่าแนวโน้มค่าเฉลี่ยเป็น 9.86 และหลังจากปลายปี 2552 ระดับความสุขของคนไทยก็ลดลงตามลำดับ แต่มีแนวโน้มที่จะเพิ่มสูงขึ้นอีกหลังจากเดือนกรกฎาคม 2553

ในขณะที่สังคมต้องการความสุขเพื่อมาเยียวยาชีวิตก็ได้มีชุมชนหนึ่งที่ได้ใช้ชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงคือชุมชนบ้านไร่ทองจิง หมู่ที่ 3 ต.หนองควาย อ.หางดง จ.เชียงใหม่ เป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงที่ได้รับรางวัลระดับ “อยู่ดี กินดี” ในปี พ.ศ. 2552 และระดับ “มั่งมี ศรีสุข” ซึ่งเป็นระดับสูงสุด ในปี พ.ศ.2553 เนื่องจากเป็นหมู่บ้านที่มีกิจกรรมส่งเสริมให้ประชาชนในหมู่บ้านมีวิถีเศรษฐกิจพอเพียงที่เป็นรูปธรรม ซึ่งกิจกรรมต่างๆ ดังกล่าวล้วนมาจากความต้องการ

แก้ไขปัญหาของประชาชนในชุมชนเอง และให้ประชาชนในชุมชนเป็นผู้ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ ร่วมประเมินผล และร่วมรับผลประโยชน์ โดยอาศัยกลุ่มและองค์กรต่างๆ ที่มีอยู่แล้วในชุมชน เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายหลักของรัฐบาลคือการแก้ไขปัญหาความยากจน เพื่อให้พี่น้องประชาชนอยู่ดี มีสุขกันทั่วหน้า และการมีส่วนร่วมคิดร่วมวางแผนและร่วมปฏิบัติให้เกิดผล

ชุมชนบ้านไร่กองจิง มีศูนย์เรียนรู้ชุมชน มีกิจกรรมที่สามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ ดังนี้

1. องค์ความรู้ด้านการบริหารจัดการธุรกิจรวมซื้อ

กลุ่มออมทรัพย์พัฒนาบ้านไร่กองจิง เป็นกลุ่มออมทรัพย์ฯ ที่มีการบริหารจัดการด้านเงินทุนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นกลุ่มที่มีประวัติการดำเนินงานมาแล้วไม่น้อยกว่า 10 ปี ปัจจุบัน มีสมาชิกกลุ่มฯ จำนวน 182 คน มีเงินทุนหมุนเวียนในกลุ่มฯ ไม่น้อยกว่า 1,900,000 บาท

2. องค์ความรู้ด้านการดูแลสุขภาพ โดยการปลูกและบริโภคผักปลอดสารพิษ

กลุ่มเกษตรยามว่างอาหารปลอดภัย มีสมาชิกจำนวน 38 คน เป็นกลุ่มที่เกิดจากการรวมตัวกันของอาสาสมัครเข้ารับการตรวจเลือดหาสารพิษตกค้างในร่างกาย โดยการประสานงานของผู้ใหญ่บ้านที่ได้รับความรู้จากการได้เข้ารับการฝึกอบรมตามโครงการของสาธารณสุขอำเภอหางดง ซึ่งผลลัพธ์ที่ได้จากการตรวจเลือดพบว่าอาสาสมัครร้อยละ 90 อยู่ในกลุ่มเสี่ยง ดังนั้น กิจกรรม “กลุ่มเกษตรยามว่าง อาหารปลอดภัย” จึงได้เริ่มดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง โดยเน้นการปลูกผักสวนครัว และควบคุมไม่ให้ใช้สารเคมี เพื่อให้ได้ผักสวนครัวปลอดสารพิษสำหรับบริโภค นอกจากนี้ ยังมีการตรวจเลือดซ้ำในกลุ่มเป้าหมายเดิม ทุก 3 เดือน ซึ่งผลการตรวจเป็นที่น่าพอใจ จึงทำให้เกิดการขยายผลด้วยการเพิ่มจำนวนสมาชิกทั้งในและนอกชุมชนมากขึ้น

3. องค์ความรู้ด้านการแปรรูปสมุนไพร

กลุ่มแปรรูปสมุนไพร มีสมาชิกจำนวน 21 คน เป็นกลุ่มที่ผลิตยาและแปรรูปสมุนไพร เช่น ลูกประคบ ยาต้ม ยาหม่อง มะรุมแคปซูล โดยได้รับการถ่ายทอดความรู้จากผู้มีความรู้ในด้านยาสมุนไพร และปราชญ์ชาวบ้าน เพื่อปรุงยาสมุนไพรเพื่อไว้ใช้ในการรักษาตนเองในเบื้องต้น เป็นการลดรายจ่าย สร้างรายได้เสริมให้แก่สมาชิก และยังมีการส่งเสริมให้ประชาชนในหมู่บ้านปลูกพืชสมุนไพรเพื่อใช้เอง

4. องค์ความรู้ด้านการบริการเพื่อสุขภาพบ้านไร่กองจิง

ศูนย์บริการเพื่อสุขภาพบ้านไร่กองจิง มีสมาชิกจำนวน 15 คน มีการบริหารจัดการ ให้บริการด้านการดูแลสุขภาพด้วยการใช้พืชสมุนไพรรักษาโรค และการส่งเสริมการออกกำลังกาย การบริการนวดแผนไทย โดยผู้มีความรู้และได้รับใบรับรองจากทางราชการ และปราชญ์ชาวบ้านที่ ขึ้นทะเบียนกับหมู่บ้านแล้ว

บ้านไร่ ยังมีจุดเรียนรู้ต่าง ๆ ที่สามารถเข้าไปศึกษาเรียนรู้และนำไปประยุกต์ใช้ อย่างเหมาะสมกับสภาพการดำเนินชีวิตประจำวัน ซึ่งผู้นำชุมชนในหมู่บ้านเน้นหนักแนวทางปฏิบัติที่ยึดหลักด้านการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง รายละเอียดจุดเรียนรู้ที่กล่าวถึงมีดังนี้ จุดเรียนรู้การให้บริการเพื่อสุขภาพบ้านไร่กองจิง จุดเรียนรู้การแปรรูปสมุนไพรพื้นบ้าน จุดเรียนรู้การนวดแผนไทย จุดเรียนรู้การใช้ตู้อบสมุนไพร จุดเรียนรู้การประดิษฐ์ดอกไม้จันทน์ จุดเรียนรู้การใช้ตู้อบพลังงานแสงอาทิตย์ จุดเรียนรู้การใช้เครื่องออกกำลังกายร่วมสมัย จุดเรียนรู้ห้องสมุดประชาชน จุดเรียนรู้การเลี้ยงปลา จุดเรียนรู้การเลี้ยงวัว จุดเรียนรู้การใช้เตาเผาถ่านพลังงานสูง จุดเรียนรู้การปลูกผักปลอดสารพิษ จุดเรียนรู้การเพาะเห็ด จุดเรียนรู้การผลิตและใช้แก๊สชีววมวล จุดเรียนรู้การผลิตและใช้ปุ๋ยน้ำหมักชีวภาพ จุดเรียนรู้การผลิตและใช้แก๊สชีวภาพจากมูลสัตว์ จุดเรียนรู้การเลี้ยงสุกร จุดเรียนรู้การคัดแยกขยะ และจุดเรียนรู้ธนาคารขยะ

กิจกรรมหลักที่บ้านไร่ได้ทำขึ้นเพื่อให้ประชาชนในหมู่บ้านมีวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง คือ การรวมกลุ่มเพื่อพัฒนาอาชีพในรูปแบบวิสาหกิจชุมชน อาทิเช่น กลุ่มเลี้ยงสัตว์ต่างๆ เช่น หมูหลุม กลุ่มสมุนไพรและแปรรูปสมุนไพร และกลุ่มอาชีพทั่วไป เช่น จักรสานแปรรูปไม้ไผ่ / ดอกไม้จันทน์ เป็นต้น กลุ่มต่างๆ เหล่านี้มีการกู้ยืมเงินจากกองทุนหมู่บ้านมาเพื่อใช้ในการดำเนินงาน โดยจะมีการจ่ายเงินให้กับกองทุนพร้อมดอกเบี้ยเมื่อครบกำหนดชำระ สำหรับเงินกู้ยืมที่กลุ่มได้รับไปนั้น กลุ่มจะมีการนำไปใช้ในการลงทุนเพื่อจัดหาวัตถุดิบสำหรับการผลิต และใช้ในการดำเนินงานทั่วไป

เพราะฉะนั้นหากรู้จักการดำรงชีวิตอย่างพอเพียงแล้วจะทำให้มนุษย์สามารถพึ่งตนเองได้ สามารถใช้ชีวิตอย่างเรียบง่าย อยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างสงบสุขไม่ก่อให้เกิดการผิดศีลธรรม จรรยาบรรณ เพราะมีความพอดีในการใช้ชีวิตไม่ต้องเสาะแสวงหาสิ่งที่ไม่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต หากสามารถอยู่ได้โดยไม่พึ่งคนอื่นแล้วก็สามารถที่จะทำให้เกิดความสุขได้ ซึ่งจากการศึกษาของ

พรชัย พิลหาเวสส (2551) เรื่องการวัดระดับความสุขและวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อความสุขของเกษตรกรในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่าเกษตรกรในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงมีความสุขอยู่ในระดับมีความสุขมาก อีกทั้งได้ให้ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาค้างต่อไปไว้ว่า “ควรเปรียบเทียบความสุขของกลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงกับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้อยู่ในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งนี้เพื่อทดสอบว่าบุคคลที่อยู่ในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงมีการปฏิบัติกิจกรรมที่แสดงถึงความพอเพียงและมีระดับความสุขแตกต่างกับบุคคลที่ไม่ได้อยู่ในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงอย่างไร” ดังนั้นการศึกษานี้จึงมีความสนใจที่จะทำการเปรียบเทียบระดับความสุขของประชาชนระหว่างหมู่บ้านอื่นกับหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบของตำบลหนองควาย อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อให้ทราบถึงความแตกต่างของระดับความสุขระหว่างผู้ที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงกับผู้ที่ไม่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านอื่น

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1.2.1 ศึกษาการปฏิบัติกิจกรรมที่แสดงถึงความพอเพียงของผู้ที่อาศัยอยู่ในตำบลหนองควาย อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่

1.2.2 ศึกษาความสุขของผู้ที่อาศัยอยู่ในตำบลหนองควาย อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่

1.2.3 เปรียบเทียบระดับความสุขระหว่างผู้ที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงกับผู้ที่ไม่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านอื่นของตำบลหนองควาย อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่

1.3 ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

1.3.1 ทำให้ทราบถึงระดับการปฏิบัติกิจกรรมที่แสดงถึงความพอเพียงของผู้ที่อาศัยอยู่ในตำบลหนองควาย อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่

1.3.2 ทำให้ทราบถึงระดับความสุขของผู้ที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงและหมู่บ้านอื่นของตำบลหนองควาย อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่

1.4 ขอบเขตของการศึกษา

ขอบเขตของการศึกษานี้ ได้ทำการศึกษาความแตกต่างของระดับความสุขระหว่างผู้ที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงกับผู้ที่ไม่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านอื่นของตำบลหนองควาย อำเภอหาง

ดง จังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้ตัวชี้วัดระดับการปฏิบัติกิจกรรมที่แสดงถึงความพอเพียง 6 ด้าน ซึ่งกำหนดโดยกระทรวงมหาดไทย ประกอบด้วย ด้านการลดรายจ่าย ด้านการเพิ่มรายได้ ด้านการประหยัด ด้านการเรียนรู้ ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และด้านการเอื้ออารีต่อกัน สำนักงานพัฒนาชุมชน จังหวัดชลบุรี (2550ก) และใช้ตัวชี้วัดความสุขคนไทย (Thai Happiness Indicator: TMHI-15) ในการชี้วัดระดับความสุข จัดทำโดยกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข ประกอบด้วยคำถาม 15 ข้อ และมีดัชนีชี้วัด 4 ด้าน ได้แก่ สภาพจิตใจ สมรรถภาพของจิตใจ คุณภาพของจิตใจ ปัจจัยสนับสนุน โดยทำการศึกษา และรวบรวมข้อมูลในเดือนสิงหาคม 2555

1.5 นิยามศัพท์

ความสุข คือ เป็นลักษณะหนึ่งที่แสดงให้เห็นถึง ความอยู่ดีกินดี (well-being) โดยระดับของความรู้สึกริมจากความพอใจจนถึงความปีติยินดีอย่างมาก - ความสุข เป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับผลรวมของหลายสิ่งหลายอย่างของความพอใจหรือความต้องการ การ ความสมดุลที่ซับซ้อน เกี่ยวเนื่องกับความดีงาม (virtue) ความพอใจ (pleasure) ความสำเร็จ (achievement) และความโชคดี (good fortune)

ความพอเพียง คือความพอประมาณ ความมีเหตุผลรวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่ง ในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ

หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ คือหมู่บ้านที่ผ่านการประเมินความสำเร็จผ่านตัวชี้วัดต่างๆ จำนวน 23 ตัวชี้วัด ของกรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย โดยหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบสามารถแบ่งได้เป็น 3 ระดับ ได้แก่ พออยู่พอกิน อยู่ดีกินดี มั่งมีศรีสุข

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved